

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE1^{er} décembre 2020**PROJET DE LOI**

**modifiant la loi du 27 février 1987
relative aux allocations
aux personnes handicapées, portant
adaptation du critère d'âge
de 21 à 18 ans**

SOMMAIRE

Pages

Résumé	3
Exposé des motifs	4
Avant-projet	7
Analyse d'impact	8
Avis du Conseil d'État	20
Projet de loi	27
Coordination des articles	28
Avis du Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées	34

**LE GOUVERNEMENT DEMANDE L'URGENCE CONFORMÉMENT À
L'ARTICLE 51 DU RÈGLEMENT.**

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 december 2020

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van 27 februari 1987
betreffende de tegemoetkomingen
aan personen met een handicap, houdende
de aanpassing van het leeftijdscriterium
van 21 naar 18 jaar**

INHOUD

Blz.

Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp	7
Impactanalyse	14
Advies van de Raad van State	20
Wetsontwerp	27
Coördinatie van de artikelen	31
Advies van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap	38

**DE URGENTIEVERKLARING WORDT DOOR DE REGERING GEVRAAGD
OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 51 VAN HET REGLEMENT.**

03528

<i>Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 1er décembre 2020.</i>	<i>De regering heeft dit wetsontwerp op 1 december 2020 ingediend.</i>
<i>Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 1er décembre 2020.</i>	<i>De “goedkeuring tot drukken” werd op 1 december 2020 door de Kamer ontvangen.</i>

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	: socialistische partij anders
cdH	: centre démocrate Humaniste
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkorting bij de numering van de publicaties:</i>	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurd papier)

RÉSUMÉ

La Cour constitutionnelle a jugé discriminatoire la condition selon laquelle une personne handicapée majeure doit avoir 21 ans pour pouvoir percevoir une allocation de remplacement de revenus ou une allocation d'intégration.

Dès lors, le projet de loi vise à abaisser le critère d'âge à 18 ans, avec effet rétroactif au 1er août 2020.

SAMENVATTING

Het Grondwettelijk Hof heeft in haar arrest van 9 juli 2020 geoordeeld dat de vereiste dat een meerderjarige persoon met een beperking 21 jaar moet zijn om een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming te ontvangen, discriminerend is.

Dit wetsontwerp wil daarom het leeftijdscriterium verlagen tot 18 jaar, met terugwerkende kracht tot 1 augustus 2020.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

Le présent projet a pour but d'adapter le critère d'âge applicable à l'allocation de remplacement de revenus et à l'allocation d'intégration.

Dans son arrêt du 9 juillet 2020, la Cour constitutionnelle a répondu à la question préjudicielle concernant l'article 2 de la loi du 27 février 1987 relatif aux allocations aux personnes handicapées posée par le Tribunal du travail du Hainaut, division Mons, et a stipulé que le critère d'âge actuellement fixé à 21 ans était anticonstitutionnel.

Premièrement, les raisons qui justifiaient en 1987 la fixation du critère d'âge à 21 ans ne sont aujourd'hui plus pertinentes au vu des évolutions qui ont eu lieu depuis lors, et notamment du fait que la majorité légale et l'âge minimal pour le droit à l'intégration sociale sont aujourd'hui fixés à 18 ans.

Par conséquent, la Cour est d'avis que la cohérence avec le régime des allocations familiales supplémentaires, applicable jusqu'à 21 ans, ne constitue pas un argument suffisant pour justifier le maintien du critère d'âge de 21 ans. Depuis la sixième réforme de l'État, le législateur fédéral n'est plus compétent en cette matière et les Communautés sont libres d'adapter leur politique à une révision du critère d'âge précité.

Enfin, la Cour a jugé que l'objectif qui consiste à inciter les personnes handicapées à poursuivre leur scolarité le plus longtemps possible est certainement légitime, mais que le critère d'âge de 21 ans n'est pas pertinent pour atteindre cet objectif.

Selon la Cour constitutionnelle, le fait que l'âge minimal pour l'octroi d'une allocation de remplacement de revenus et d'une allocation d'intégration aux personnes handicapées majeures soit fixé à 21 ans est contraire aux articles 10 et 11 de la Constitution.

L'âge minimal auquel une personne handicapée peut avoir droit à une allocation de remplacement de revenus ou à une allocation d'intégration est abaissé à 18 ans.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

Het doel van dit ontwerp is de aanpassing van het leeftijdscriterium dat van toepassing is bij de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming.

Het Grondwettelijk Hof heeft in haar arrest van 9 juli 2020 een antwoord gegeven op de prejudiciële vraag omtrent artikel 2 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, gesteld door het arbeidshof van Henegouwen, afdeling Bergen en heeft bepaald dat het leeftijdscriterium dat momenteel bepaald is op 21 jaar ongrondwettelijk is.

Ten eerste zijn de redenen die in 1987 de vaststelling van het leeftijdscriterium van 21 jaar rechtvaardigden, vandaag de dag niet meer relevant, gezien de ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan en met name het feit dat de wettelijke meerderjarigheid en de minimumleeftijd voor het recht op maatschappelijke integratie nu zijn vastgesteld op 18 jaar.

Vervolgens is het Hof van oordeel dat de samenhang met het stelsel van de bijkomende kinderbijslag, dat geldt tot 21 jaar, geen voldoende argument vormt voor handhaving van het leeftijdscriterium van 21 jaar. De federale wetgever is, sinds de zesde staatshervorming, hier niet meer bevoegd voor en de gemeenschappen kunnen hun beleid in overeenstemming brengen met een wijziging van bovengenoemd leeftijdscriterium.

Ten slotte oordeelde het Hof dat de doelstelling om personen met een handicap aan te moedigen hun opleiding zo lang mogelijk voort te zetten zeker legitiem is, maar dat het leeftijdscriterium van 21 jaar niet relevant is om dit te bereiken.

Het feit dat de minimumleeftijd voor de toekenning van een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming voor personen met een handicap die de meerderjarigheid hebben bereikt, op 21 jaar is vastgesteld, is in strijd met artikel 10 en 11 van de Grondwet volgens het Grondwettelijk Hof.

De minimum leeftijd waarop een persoon met een handicap recht kan hebben op een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratie tegemoetkoming wordt verlaagd naar 18 jaar.

Le jugement de la Cour constitutionnelle n'a pas d'effet rétroactif. L'adaptation du critère d'âge est d'application à partir du 1er août 2020. Le critère d'âge de 18 ans sera appliqué aux demandes introduites à partir de cette date. Le service procédera à la révision d'office des dossiers des personnes handicapées dont la demande a été introduite avant le 1er août 2020, mais dont le traitement et la décision sont postérieurs au 1er août 2020 et pour lesquels la révision du critère d'âge a une influence favorable sur le droit à une allocation.

La date de prise d'effet de la disposition, c'est-à-dire la date à partir de laquelle les personnes handicapées pourront commencer à se prévaloir d'avoir atteint l'âge de 18 ans au moins pour bénéficier d'une allocation de remplacement de revenus et/ou d'une allocation, a été fixée au 1er août 2020.

Cette date correspond au premier jour du mois suivant la réponse de la Cour constitutionnelle à la question préjudicielle dans son arrêt du 9 juillet 2020.

Ce choix répond à la préoccupation de maintenir un juste équilibre entre la nécessité de remédier au plus tôt à une situation jugée contraire à la Constitution et le souci de veiller à assurer la sécurité juridique des situations existantes et de tenir compte des attentes créées auprès des personnes concernées.

Il n'y a pas d'autre date logique pour cette rétroactivité.

L'arrêt de la Cour constitutionnelle du 9 juillet 2020 a pour effet de donner une nouvelle interprétation à la condition d'âge. Cette interprétation a été donnée le 9 juillet 2020 et les conséquences juridiques qui découlent de cette nouvelle interprétation peuvent uniquement avoir un effet pour le futur.

D'un point de vue budgétaire, il n'est pas possible de fixer la date charnière trop loin dans le passé.

Les trois exceptions qui s'appliquaient pour assimiler une personne à une personne de 21 ans restent valables, à savoir:

1. Si la personne est ou a été mariée
2. Si la personne a un ou plusieurs enfants à charge
3. Si le handicap est survenu après l'arrêt du droit aux allocations familiales

Het oordeel van het Grondwettelijk Hof heeft geen retroactieve werking. De aanpassing van het leeftijds-criterium geldt vanaf 1 augustus 2020. Het leeftijds-criterium van 18 jaar wordt toegepast voor de aanvragen die plaatsvinden vanaf deze datum. De dienst zal de dossiers van de personen met een handicap, waarvan de aanvraag voor 1 augustus 2020 plaatsvond maar van wie de aanvraag behandeld en beslist werd na 1 augustus 2020 en het gewijzigde leeftijds-criterium een positieve invloed heeft op het recht op een tegemoetkoming, ambtshalve herzien.

De ingangsdatum van de bepaling, d.w.z. de datum waarop de personen met een handicap kunnen claimen dat ze ten minste de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt om een inkomensvervangende tegemoetkoming en/of integratietegemoetkoming te ontvangen is vastgesteld op 1 augustus 2020.

Dit is de eerste dag van de maand die volgt op het antwoord, van het Grondwettelijk Hof, op de prejudiciële vraag in haar arrest van 9 juli 2020.

Deze keuze beantwoordt aan de bezorgdheid om een redelijk evenwicht te bewaren tussen de noodzaak om een situatie die als strijdig met de grondwet wordt beschouwd zo snel mogelijk te verhelpen en de bekommernis om de rechtszekerheid van bestaande situaties te waarborgen, rekening houdend met de verwachtingen uit hoofde van de betrokken personen.

Er bestaat geen andere logische datum voor deze retroactiviteit.

Het arrest van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2020 heeft als gevolg dat er een nieuwe interpretatie wordt gegeven aan de leeftijdsvoorwaarde. Deze interpretatie vond plaats op 9 juli 2020 en rechtsgevolgen die te wijten zijn aan een nieuwe interpretatie kunnen enkel uitwerking hebben in de toekomst.

Budgettair gezien is het niet mogelijk om de scharnierdatum te ver terug te plaatsen in de tijd.

De drie uitzonderingen die golden om iemand gelijk te stellen met iemand van 21 jaar blijven gelden:

1. Gehuwd zijn of gehuwd geweest zijn
2. Een of meer kinderen ten laste hebben
3. De handicap is ontstaan na de stopzetting van het recht op kinderbijslag

À partir du 1er août, les personnes qui relèvent de ces exceptions seront assimilées à une personne de 18 ans.

Une mesure transitoire est prévue par la modification de l'article 14 de l'arrêté royal du 22 mai 2003. Le droit à l'allocation commence le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel le demandeur remplit les conditions prévues par la loi et au plus tôt le premier jour du mois qui suit la date d'introduction de la demande. Pour ce groupe cible, la dernière phrase sera remplacée par "au plus tôt le 1er août 2020". La mesure transitoire est applicable pendant les 3 mois suivant la date d'adoption de l'acte.

Il relève de la compétence des Communautés de tenir compte de cette révision de la loi dans le cadre de l'octroi des allocations familiales (supplémentaires) qui peuvent pour l'instant être octroyées jusqu'à l'âge de 21 ans.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

L'article 1er mentionne le fondement constitutionnel du projet de loi.

Art. 2

L'article 2 abaisse le critère d'âge de 21 ans à 18 ans.

Art. 3

Cet article fixe la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

*La ministre des Pensions et de l'Intégration sociale,
chargée des Personnes handicapées,
de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris,*

Karine LALIEUX

De personen die onder deze uitzonderingen vallen, zullen vanaf 1 augustus gelijkgesteld worden met iemand van 18 jaar.

Er wordt in een overgangsmaatregel voorzien door een wijziging te voorzien van art 14 van het KB van 22 mei 2003. Het recht op de tegemoetkoming gaat in op de eerste dag van de maand volgend op die in de loop waarvan de aanvrager voldoet aan de voorwaarden bepaald bij de wet en ten vroegste de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de indiening van de aanvraag. Voor deze doelgroep zal de laatste zin vervangen worden door "ten vroegste op 1 augustus 2020". De overgangsmaatregel is van toepassing gedurende de 3 maanden die volgen op de goedkeuringsdatum van de wet.

Het valt onder de bevoegdheid van de gemeenschappen om rekening te houden met deze wetswijziging in het kader van de toekenning van de (verhoogde) kinderbijslag die momenteel kan worden toegekend tot de leeftijd van 21 jaar.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Artikel 1 beoogt de constitutionele grondslag van het wetsontwerp.

Art. 2

Artikel 2 verlaagt het leeftijdscriterium van 21 jaar naar 18 jaar.

Art. 3

Deze bepaling bepaalt de datum van inwerkingtreding van deze wet.

*De minister van Pensioenen en Maatschappelijke
Integratie, belast met Personen met een beperking,
Armoedebestrijding en Beliris,*

Karine LALIEUX

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi relatif à l'adaptation du critère d'âge de 21 à 18 ans pour l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration.

TITRE I. - Disposition préliminaire

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2. 1° Dans les articles 2, 3, 4, 24 et 27 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, le nombre "21" est chaque fois remplacé par le nombre "18".

2° Dans l'article 3 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, les mots "vingt et un" sont chaque fois remplacés par le mot "dix-huit".

Art. 3. L'article 2 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées est complété par un paragraphe 4 rédigé comme suit:

"§ 4. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, dans les conditions fixées par Lui, en application de la présente loi, assortir de conditions supplémentaires le critère d'âge prévu au présent article."

Art. 4. La présente loi produit ses effets le 1er août 2020.

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium van 21 naar 18 jaar voor de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming.

TITEL I. - Voorafgaande bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2. 1° In artikel 2, 3, 4, 24 en 27 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap wordt het getal "21" vervangen door het getal "18".

2° In artikel 3 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan personen met een handicap wordt het woord "eenentwintig" vervangen door het woord "achttien".

Art. 3. Artikel 2 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap wordt aangevuld met een paragraaf 4, luidende:

"§ 4. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder de door Hem gestelde voorwaarden, in toepassing van deze wet, bijkomende voorwaarden koppelen aan het leeftijdscriterium dat in dit artikel wordt bepaald."

Art. 4. Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 augustus 2020.

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

:: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be

:: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be

:: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Ministre chargée des Personnes handicapées
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	
Administration compétente	Service public fédéral Sécurité sociale
Contact administration (nom, email, tél.)	André GUBBELS : André.Gubbels@minsoc.fed.be

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi relatif à l'adaptation du critère d'âge de 21 à 18 ans pour l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration	
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	Dans son arrêt du 9 juillet 2020, la Cour constitutionnelle a répondu à la question préjudicielle concernant l'article 2 de la loi du 27 février 1987. La Cour a jugé discriminatoire la condition selon laquelle une personne handicapée majeure doit avoir 21 ans pour pouvoir percevoir une allocation de remplacement de revenus ou une allocation d'intégration. Le critère d'âge est abaissé à 18 ans.	
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : __

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	CSNPH
---	-------

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	Néant
---	-------

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

3.08.2020

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes.
 Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème.
 S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs.
 Pour les thèmes **3, 10, 11 et 21**, des questions plus approfondies sont posées.
 Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☐ Pas d'impact

À l'heure actuelle, les personnes handicapées ne peuvent percevoir que des allocations familiales (supplémentaires) jusqu'à l'âge de 21 ans. Le montant de celles-ci est nettement inférieur à l'ARR ou à l'Al. L'adaptation de la loi permettrait chaque année d'environ 10.000 jeunes handicapés de percevoir un montant plus élevé.

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

☒ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☐ Pas d'impact

Les personnes handicapées auraient déjà droit à une ARR/Al dès l'âge de 18 ans. Le montant de cette allocation est supérieur à celui des allocations familiales supplémentaires.

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

Les personnes handicapées adultes, hommes ou femmes

Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

--

S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

--

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

--

S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabète et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

☐ Impact positif
 ☐ Impact négatif
 Expliquez.
 ☒ Pas d'impact

PME .10.

Impact sur le développement des PME.

1. Quelles entreprises sont directement et indirectement concernées par le projet ?
 Détaillez le(s) secteur(s), le nombre d'entreprises, le % de PME (< 50 travailleurs) dont le % de micro-entreprise (< 10 travailleurs).
 Si aucune entreprise n'est concernée, expliquez pourquoi.
 Aucune entreprise n'est concernée étant donné que le projet porte sur l'octroi d'allocations aux personnes handicapées.
- ↓ Si des PME sont concernées, répondez à la question 2.
2. Identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur les PME.
 N.B. les impacts sur les charges administratives doivent être détaillés au thème 11
- ↓ S'il y a un impact négatif, répondez aux questions 3 à 5.
3. Ces impacts sont-ils proportionnellement plus lourds sur les PME que sur les grandes entreprises ? [O/N] > expliquez
4. Ces impacts sont-ils proportionnels à l'objectif poursuivi ? [O/N] > expliquez
5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

Charges administratives .11.

Réduction des formalités et des obligations administratives liées directement ou indirectement à l'exécution, au respect et/ou au maintien d'un droit, d'une interdiction ou d'une obligation.

↓ Si des citoyens (cf. thème 3) et/ou des entreprises (cf. thème 10) sont concernés, répondez aux questions suivantes.

1. Identifiez, par groupe concerné, les formalités et les obligations nécessaires à l'application de la réglementation.
 S'il n'y a aucune formalité ou obligation, expliquez pourquoi.

a. La DG HAN devra traiter un groupe supplémentaire de demandes (personnes de 18 à 21 ans).	b.
---	----
- ↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation actuelle*, répondez aux questions 2a à 4a.
- ↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation en projet**, répondez aux questions 2b à 4b.
2. Quels documents et informations chaque groupe concerné doit-il fournir ?

a. L'information nécessaire au traitement de la demande d'ARR/AI	b.
--	----
3. Comment s'effectue la récolte des informations et des documents, par groupe concerné ?

a. Auprès de la personne handicapée elle-même et au moyen de l'échange électronique	b.
---	----
4. Quelles est la périodicité des formalités et des obligations, par groupe concerné ?

a. Sans objet	b.
---------------	----
5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs ?
 Sans objet

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Ressources naturelles .16.

Gestion efficace des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. --
		☒ Pas d'impact

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	☒ Pas d'impact — —

Autorités publiques .20.

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	☒ Pas d'impact — —

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.									
1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants : <table border="0"> <tr> <td>o sécurité alimentaire</td> <td>o revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)</td> </tr> <tr> <td>o santé et accès aux médicaments</td> <td>o mobilité des personnes</td> </tr> <tr> <td>o travail décent</td> <td>o environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)</td> </tr> <tr> <td>o commerce local et international</td> <td>o paix et sécurité</td> </tr> </table> Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné. Aucun pays en développement n'est concerné. Les dispositions du projet concernent les allocations aux personnes handicapées.		o sécurité alimentaire	o revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)	o santé et accès aux médicaments	o mobilité des personnes	o travail décent	o environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)	o commerce local et international	o paix et sécurité
o sécurité alimentaire	o revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)								
o santé et accès aux médicaments	o mobilité des personnes								
o travail décent	o environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)								
o commerce local et international	o paix et sécurité								
↓	S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.								
2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel — —									
↓	S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.								
3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ? — —									

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.veroeenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Minister, belast met Personen met een beperking
Contactpersoon beleidscel (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	
Overheidsdienst	Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid
Contactpersoon overheidsdienst (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	André GUBBELS : André.Gubbels@minsoc.fed.be

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet betreffende de aanpassing van het leeftijds criterium van 21 naar 18 jaar voor de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming.
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, ...), de beoogde doelen van uitvoering.	Het Grondwettelijk Hof heeft in haar arrest van 9 juli 2020 een antwoord gegeven op de prejudiciële vraag omtrent artikel 2 van de wet van 27 februari 1987. Het Hof heeft geoordeeld dat de vereiste dat een meerderjarige persoon met een handicap, 21 jaar oud moet zijn om een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming te kunnen ontvangen, discriminerend is. Het leeftijds criterium wordt verlaagd naar 18 jaar.
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: ☒ Nee

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	NHRPH
--	-------

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	Geen
--	------

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

3.08.2020

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3**, **10**, **11** en **21**, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Op dit moment kunnen personen met een handicap tot hun 21 enkel een (verhoogde) kinderbijslag krijgen, een veel kleiner bedrag dan de IVT of IT. Jaarlijks zouden zo'n 10.000 jongeren met een handicap een hoger bedrag krijgen als de wet wordt aangepast.

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Personen met een handicap zouden al vanaf 18 jaar recht hebben op een IT/IVT. Het bedrag hiervan ligt hoger dan de verhoogde kinderbijslag.

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

1. Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

De volwassen personen met een handicap, zowel vrouwen als mannen

Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

--
 Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

3. Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

--
 Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

☒ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

--

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

--

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

--

Investeringen .8.

Investeringen in fysiek (machines, voertuigen, infrastructuur), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringscijfer in procent van het bbp.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

--

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact

--

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

Er is geen enkele onderneming betrokken daar het ontwerp de toekenning van tegemoetkomingen aan personen met een handicap betreft.

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.
N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit
4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit
5. Welke maatregelen worden genomen om deze negatieve impact te verlichten / te compenseren?

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving.
Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. DG HAN dient een extra groep van aanvragen te verwerken (18 tot 21 jarigen)

b.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. Informatie die noodzakelijk is voor de verwerking van de aanvraag van IT/IVT

b.

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a. Via persoon met een handicap zelf en via de elektronische uitwisseling

b.

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a. Zonder voorwerp

b.

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

Zonder voorwerp

Energie .12.

Energiemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtqualiteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitats, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact — —

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact — —

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.									
1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van: <table border="0"> <tr> <td>o voedselveiligheid</td> <td>o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)</td> </tr> <tr> <td>o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen</td> <td>o mobiliteit van personen</td> </tr> <tr> <td>o waardig werk</td> <td>o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)</td> </tr> <tr> <td>o lokale en internationale handel</td> <td>o vrede en veiligheid</td> </tr> </table> Indien er geen enkelen ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom. Geen enkel ontwikkelingsland is betrokken. De ontwerpbepalingen betreffen de tegemoetkomingen aan personen met een handicap.		o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)	o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen	o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)	o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid
o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)								
o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen								
o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)								
o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid								
↓	Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.								
2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage — —									
↓	Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.								
3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren? — —									

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 68.070/3 DU 22 OCTOBRE 2020**

Le 22 septembre 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la ministre de l'Emploi, chargée des Personnes handicapées à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi «relatif à l'adaptation du critère d'âge de 21 à 18 ans pour l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration».

L'avant-projet a été examiné par la troisième chambre le 13 octobre 2020. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Koen MUYLLE, conseillers d'État, Jan VELAERS et Bruno PEETERS, assesseurs, et Annemie GOOSSENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Brecht STEEN, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 22 octobre 2020.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet d'abaisser de 21 à 18 ans la condition de l'âge permettant de prétendre au bénéfice d'une allocation de remplacement de revenus ou d'une allocation d'intégration, et ce afin de se conformer à l'arrêt n° 103/2020 de la Cour constitutionnelle du 9 juillet 2020.

À cet effet, le nombre "21" et les mots "vingt et un" sont remplacés respectivement par le nombre "18" et le mot "dix-huit" dans plusieurs dispositions de la loi du 27 février 1987 «relative aux allocations aux personnes handicapées» (article 2).

En outre, le Roi est habilité à assortir le critère de l'âge de conditions supplémentaires (article 3).

La loi dont l'adoption est envisagée produit ses effets le 1er août 2020 (article 4).

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité avec les normes supérieures.

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 68.070/3 VAN 22 OKTOBER 2020**

Op 22 september 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Werk, belast met Personen met een beperking verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet "betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium van 21 naar 18 jaar voor de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming".

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 13 oktober 2020. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Brecht STEEN, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 oktober 2020.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe, om tegemoet te komen aan arrest nr. 103/2020 van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2020, de leeftijdsvoorwaarde om aanspraak te kunnen maken op een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming, te verlagen van 21 tot 18 jaar.

Daartoe wordt in verschillende bepalingen van de wet van 27 februari 1987 "betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap" het getal "21" en het woord "eenentwintig" vervangen door respectievelijk het getal "18" en het woord "achttien" (artikel 2).

De Koning wordt daarenboven gemachtigd om bijkomende voorwaarden aan het leeftijdscriterium te verbinden (artikel 3).

Aan de aan te nemen wet wordt uitwerking gegeven met ingang van 1 augustus 2020 (artikel 4).

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

I. — Critère d'âge de 18 ans au lieu de 21 ans

3. Dans l'arrêt n° 103/2020, la Cour constitutionnelle a décidé que le critère d'âge de 21 ans prévu dans la loi du 27 février 1987 viole le principe d'égalité. Elle a jugé que les quatre raisons qui avaient été invoquées en 1987 pour instaurer ce critère d'âge ne sont pas ou plus pertinentes ou adéquates². Par conséquent, elle a conclu que "le critère d'âge de 21 ans ne

saurait plus être considéré comme un critère de distinction pertinent pour l'octroi aux personnes handicapées des allocations de remplacement de revenus et des allocations d'intégration"³.

4. L'avant-projet de loi soumis pour avis a présentement pour objet d'abaisser l'âge minimal à 18 ans. Il convient d'examiner si ce nouveau critère peut se concilier avec le principe d'égalité consacré par la Constitution.

4.1. Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement ne peut se concilier avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination que si cette différence repose sur un critère objectif et si elle est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité et de non-discrimination est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé⁴.

4.2. Invité à justifier la nouvelle limite d'âge, le délégué à fournir l'argumentation suivante:

"In het arrest werden argumenten aangehaald om de leeftijd van 21 jaar te verantwoorden. Een aantal van deze argumenten werden door het Hof verworpen door aan te tonen dat hetzelfde resultaat bereikt wordt wanneer het leeftijdscriterium verlaagd wordt naar 18 jaar.

— De wettelijke meerderjarigheid en de minimumleeftijd voor het recht op maatschappelijke integratie nu zijn vastgesteld op 18 jaar en niet meer op 21 jaar zoals het geval was bij het ontstaan van de wet van 27 februari 1987 waarin het leeftijdscriterium werd bepaald.

² C.C., 9 juillet 2020, n° 103/2020, B.6.1 à B.6.4.

³ C.C., 9 juillet 2020, n° 103/2020, B.7.1.

⁴ Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle. Voir par exemple: C.C., 17 juillet 2014, n° 107/2014, B.12; C.C., 25 septembre 2014, n° 141/2014, B.4.1; C.C., 30 avril 2015, n° 50/2015, B.16; C.C., 18 juin 2015, n° 91/2015, B.5.1; C.C., 16 juillet 2015, n° 104/2015, B.6; C.C., 16 juin 2016, n° 94/2016, B.3; C.C., 18 mai 2017, n° 60/2017, B.11; C.C., 15 juin 2017, n° 79/2017, B.3.1; C.C., 19 juillet 2017, n° 99/2017, B.11; C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.8.

ALGEMENE OPMERKINGEN

I. — Leeftijdscriterium van 18 jaar in plaats van 21 jaar

3. In arrest nr. 103/2020 besliste het Grondwettelijk Hof dat de leeftijdsvoorwaarde van 21 jaar in de wet van 27 februari 1987 in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Het Hof oordeelde dat de vier redenen die in 1987 werden aangevoerd om dat leeftijdscriterium in te voeren, niet of niet meer pertinent of relevant zijn.² Bijgevolg kwam het Hof tot de conclusie dat

"de leeftijdsvereiste van 21 jaar niet langer als een pertinent criterium van onderscheid kan worden beschouwd bij het toekennen aan personen met een handicap van de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming".³

4. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt er nu toe om de minimumleeftijd te verlagen tot 18 jaar. Onderzoek moet worden of dat nieuwe leeftijdscriterium de toets aan het grondwettelijke gewaarborgde gelijkheidsbeginsel kan doorstaan.

4.1. Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel⁴.

4.2. Gevraagd naar een verantwoording van de nieuwe leeftijdsgrens, bezorgde de gemachtigde de volgende argumentatie:

"In het arrest werden argumenten aangehaald om de leeftijd van 21 jaar te verantwoorden. Een aantal van deze argumenten werden door het Hof verworpen door aan te tonen dat hetzelfde resultaat bereikt wordt wanneer het leeftijdscriterium verlaagd wordt naar 18 jaar.

— De wettelijke meerderjarigheid en de minimumleeftijd voor het recht op maatschappelijke integratie nu zijn vastgesteld op 18 jaar en niet meer op 21 jaar zoals het geval was bij het ontstaan van de wet van 27 februari 1987 waarin het leeftijdscriterium werd bepaald.

² GwH 9 juli 2020, nr. 103/2020, B.6.1 tot B.6.4.

³ GwH 9 juli 2020, nr. 103/2020, B.7.1.

⁴ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv.: GwH 17 juli 2014, nr. 107/2014, B.12; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 30 april 2015, nr. 50/2015, B.16; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6; GwH 16 juni 2016, nr. 94/2016, B.3; GwH 18 mei 2017, nr. 60/2017, B.11; GwH 15 juni 2017, nr. 79/2017, B.3.1; GwH 19 juli 2017, nr. 99/2017, B.11; GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.8.

— Vanaf de leeftijd van 18 jaar is ook de persoon met een handicap niet langer leerplichtig en kan hij bijgevolg een beroepsactiviteit aanvangen. Het kan dus noodzakelijk zijn de beperking van het verdienvermogen vanaf dat ogenblik te compenseren met de inkomensvervangende tegemoetkoming. Een meerderjarige persoon met een handicap kan vanaf de leeftijd van 18 jaar ook nood hebben aan een integratietegemoetkoming teneinde zijn zelfredzaamheid te bevorderen, en dit ongeacht het feit of hij na die leeftijd nog wil studeren.

— Het recht op maatschappelijke integratie thans ook aan personen met een handicap kan worden toegekend vanaf de leeftijd van 18 jaar, het behoud van het leeftijdscriterium van 21 jaar voor de tegemoetkomingen aan personen met een handicap niet verantwoorden. Het recht op maatschappelijke integratie houdt immers geen rekening met de specifieke noden van die personen die pas op 21 jaar een tegemoetkoming voor personen met een handicap kunnen verkrijgen”.

4.3. Les trois éléments invoqués par le délégué à titre de justification paraissent pertinents et adéquats pour justifier la distinction. De prime abord, les mesures n'ont pas non plus d'effets déraisonnables eu égard au but poursuivi. La différence de traitement semble dès lors compatible avec le principe d'égalité.

II. — Rétroactivité limitée au 1er août 2020

5. Le dispositif en projet rétroagit au 1er août 2020. Il s'agit d'une rétroactivité particulièrement courte, puisqu'elle s'applique à compter du début du mois suivant l'arrêt en question de la Cour constitutionnelle. Le litige dans le cadre duquel cet arrêt a été rendu concernait une demande visant à bénéficier à partir du 1er avril 2016 d'allocations de remplacement de revenus, laquelle avait été rejetée au motif que le demandeur n'avait pas encore 21 ans à cette date.

6. L'abaissement de la condition de l'âge à partir du 1er août 2020 emporte une différence de traitement entre les personnes qui remplissaient déjà avant cette date, à un moment donné, le nouveau critère d'âge mais qui ne peuvent pas bénéficier d'allocations pour la période au cours de laquelle elles avaient entre 18 et 21 ans au motif qu'elles avaient atteint l'âge de 21 ans à cette date charnière, et les personnes qui avaient effectivement 18 ans le 1er août 2020, mais pas encore 21 ans, de sorte qu'elles peuvent bel et bien bénéficier d'allocations. La question se pose dès lors de savoir si la rétroactivité de l'avant-projet va suffisamment loin dans le temps. Pour être admise, la distinction opérée devra pouvoir faire l'objet d'une justification adéquate.

La différence de traitement est fondée sur un critère objectif et pertinent, à savoir la date charnière du 1er août 2020 qui – ainsi qu'il ressort de l'exposé des motifs – a été choisie comme date de prise d'effet suivant immédiatement le mois au cours duquel la Cour constitutionnelle a constaté l'inégalité. Or, il peut être admis que cette inconstitutionnalité existait déjà précédemment, comme la Cour constitutionnelle l'avait constaté, en tout état de cause depuis le 1er avril 2016 déjà, alors que le législateur ne choisit toutefois pas de reculer davantage la date charnière.

— Vanaf de leeftijd van 18 jaar is ook de persoon met een handicap niet langer leerplichtig en kan hij bijgevolg een beroepsactiviteit aanvangen. Het kan dus noodzakelijk zijn de beperking van het verdienvermogen vanaf dat ogenblik te compenseren met de inkomensvervangende tegemoetkoming. Een meerderjarige persoon met een handicap kan vanaf de leeftijd van 18 jaar ook nood hebben aan een integratietegemoetkoming teneinde zijn zelfredzaamheid te bevorderen, en dit ongeacht het feit of hij na die leeftijd nog wil studeren.

— Het recht op maatschappelijke integratie thans ook aan personen met een handicap kan worden toegekend vanaf de leeftijd van 18 jaar, het behoud van het leeftijdscriterium van 21 jaar voor de tegemoetkomingen aan personen met een handicap niet verantwoorden. Het recht op maatschappelijke integratie houdt immers geen rekening met de specifieke noden van die personen die pas op 21 jaar een tegemoetkoming voor personen met een handicap kunnen verkrijgen.”

4.3. De drie door de gemachtigde als verantwoording aangevoerde elementen lijken pertinent en relevant om het onderscheid te verantwoorden. De maatregelen hebben op het eerste gezicht ook geen onredelijke gevolgen gelet op de doelstelling van de regeling. Het verschil in behandeling lijkt dan ook verenigbaar met het gelijkheidsbeginsel.

II. — Terugwerking beperkt tot 1 augustus 2020

5. De ontworpen regeling krijgt uitwerking op 1 augustus 2020. Dat is een bijzonder korte terugwerking, namelijk tot het begin van de maand volgend op het bewuste arrest van het Grondwettelijk Hof. Het geschil in het kader waarvan dat arrest is gewezen, had betrekking op een aanvraag om met ingang van 1 april 2016 inkomensvervangende tegemoetkomingen te genieten, die werd afgewezen omdat de aanvrager op die datum nog geen 21 jaar was.

6. Het verlagen van de leeftijdsvoorwaarde met ingang van 1 augustus 2020, houdt een verschil in behandeling in tussen personen die reeds voor die datum op een bepaald ogenblik aan het nieuwe leeftijdscriterium voldeden en toch geen tegemoetkomingen kunnen genieten voor het tijdperk waarin ze tussen 18 en 21 jaar waren omdat ze op de scharnierdatum de leeftijd van 21 jaar hadden bereikt, en personen die op 1 augustus 2020 wel 18 jaar oud, maar nog geen 21 jaar waren, zodat ze wel tegemoetkomingen kunnen genieten. De vraag rijst dan ook of het voorontwerp wel ver genoeg terugwerkt in de tijd. Opdat het gehanteerde onderscheid aanvaard kan worden, zal er een deugdelijke verantwoording voor gegeven moeten kunnen worden.

Het verschil in behandeling is gegrond op een objectief en relevant criterium, namelijk de scharnierdatum van 1 augustus 2020, die – zoals blijkt uit de memorie van toelichting – gekozen is als ingangsdatum onmiddellijk volgend op de maand waarin het Grondwettelijk Hof de ongelijkheid heeft vastgesteld. Er mag echter worden aangenomen dat die ongrondwettigheid reeds voorheen bestond, zoals vastgesteld door het Grondwettelijk Hof in elk geval al sedert 1 april 2016, terwijl de wetgever er toch niet voor kiest om de scharnierdatum vroeger in de tijd te plaatsen.

À propos d'une différence de traitement résultant de l'absence de rétroactivité, la Cour constitutionnelle a observé dans l'arrêt n° 104/2015 ce qui suit:

“Cette différence de traitement est la conséquence du principe, rappelé dans l'article 2 du Code civil, selon lequel «la loi ne dispose que pour l'avenir». Même si le législateur décide de corriger une inégalité, il ne pourrait décider de supprimer rétroactivement celle-ci que dans le respect des droits acquis et de la protection de la confiance légitime des personnes intéressées, sans qu'il puisse lui être reproché de légitimement tenir compte d'implications budgétaires ou administratives que pourraient avoir des mesures de portée rétroactive”⁵.

Il avait ensuite été constaté dans cet arrêt qu'il existait des buts légitimes susceptibles de justifier le défaut de rétroactivité⁶. La question se pose de savoir si de tels objectifs peuvent également être invoqués en l'espèce.

L'exposé des motifs justifie la rétroactivité limitée de la manière suivante:

“Ce choix répond à la préoccupation de maintenir un juste équilibre entre la nécessité de remédier au plus tôt à une situation jugée contraire à la Constitution et le souci de veiller à assurer la sécurité juridique des situations existantes et de tenir compte des attentes créées auprès des personnes concernées”.

L'argument touchant à la volonté de garantir la sécurité juridique des situations existantes n'est pas très convaincant en l'occurrence. En effet, toute rétroactivité plus étendue, quelle qu'elle soit, n'affecte pas en l'espèce des droits acquis.

Il paraît effectivement légitime de tenir compte des attentes des personnes concernées. Toutefois, cet argument ne peut justifier le fait de priver d'allocations les personnes qui avaient atteint l'âge de 21 ans à une date antérieure au 1er août 2020. Dans cette optique, la rétroactivité au 1er août 2020 ne paraît pas raisonnablement équilibrée.

Le Conseil d'État est bien conscient qu'il peut exister des motifs d'ordre budgétaire pour ne pas reculer la date charnière trop loin dans le temps, mais il est fort douteux que ces motifs puissent justifier une telle limitation de la rétroactivité.

Les auteurs de l'avant-projet seront donc bien avisés de réexaminer la date charnière en vue d'une mise en balance plus adéquate au regard du principe d'égalité et de justifier plus avant le choix d'une date charnière déterminée dans l'exposé des motifs.

III. — Lien avec l'avant-projet de loi «relative à la participation des bénéficiaires des allocations de remplacement de revenus

⁵ C.C., 16 juillet 2015, n° 104/2015, B.11.2.

⁶ C.C., 16 juillet 2015, n° 104/2015, B.12 à B.16.

Over een verschil in behandeling ten gevolge van het ontbreken van retroactiviteit, stelde het Grondwettelijk Hof in arrest nr. 104/2015 het volgende:

“Dat verschil in behandeling is het gevolg van het in artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek in herinnering gebrachte principe volgens hetwelk “de wet [...] alleen voor het toekomstige [beschikt]”. Zelfs indien de wetgever beslist een ongelijkheid te corrigeren, zou hij slechts met eerbiediging van verworven rechten en bescherming van het gewettigd vertrouwen van de betrokken personen kunnen beslissen die ongelijkheid met terugwerkende kracht op te heffen, zonder dat hem kan worden verweten op wettige wijze rekening te houden met budgettaire of administratieve implicaties die maatregelen met retroactieve draagwijdte zouden kunnen hebben.”⁵

In dat arrest werd vervolgens vastgesteld dat er legitieme doelstellingen waren die het gebrek aan terugwerkende kracht konden verantwoorden.⁶ De vraag rijst of hier ook dergelijke doelstellingen kunnen worden aangevoerd.

In de memorie van toelichting wordt de beperkte terugwerkende kracht als volgt verantwoord:

“Deze keuze beantwoordt aan de bezorgdheid om een redelijk evenwicht te bewaren tussen de noodzaak om een situatie die als strijdig met de grondwet wordt beschouwd zo snel mogelijk te verhelpen en de bekommernis om de rechtszekerheid van bestaande situaties te waarborgen, rekening houdend met de verwachtingen uit hoofde van de betrokken personen.”

Het argument dat men de rechtszekerheid van de bestaande situaties wenst te waarborgen, is in dit geval niet zeer overtuigend. Eender welke verdergaande retroactiviteit tast in dit geval immers geen verworven rechten aan.

Rekening houden met de verwachtingen uit hoofde van de betrokken personen lijkt wel legitiem. Doch dit argument kan geen verantwoording bieden voor het ontzeggen van de tegemoetkomingen aan personen die op een vroeger tijdstip dan 1 augustus 2020 de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt. In dat opzicht lijkt met de terugwerkende kracht tot 1 augustus 2020 geen redelijk evenwicht te worden bereikt.

De Raad van State ziet wel in dat er redenen van budgettaire aard kunnen zijn om de scharnierdatum niet te ver terug te plaatsen in de tijd, maar het is zeer de vraag of die redenen een dergelijke beperking van de terugwerkende kracht kunnen verantwoorden.

De stellers van het voorontwerp doen er daarom goed aan de scharnierdatum te herbekijken met het oog op een meer passende afweging in het licht van het gelijkheidsbeginsel en om de keuze voor een welbepaalde scharnierdatum in de memorie van toelichting nader te verantwoorden.

III. — Verband met het voorontwerp van wet “betreffende de deelname van rechthebbenden op een inkomensvervangende

⁵ GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.11.2.

⁶ GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.12 tot B.16.

et d'allocations d'intégration à des projets temporaires visant à favoriser leur insertion dans le marché du travail»

7. La section de législation a également été saisie d'un avant-projet de loi (ci-après: avant-projet 67.976/3) prévoyant à titre expérimental l'abaissement du critère d'âge, du moins pour la jeune personne handicapée qui participe à un programme d'insertion professionnelle organisé par un service "régional" de l'emploi ou par l'un de ses partenaires, s'inscrivant dans le cadre d'un projet contenu dans une convention de coopération conclue entre le SPF Sécurité sociale et le service régional de l'emploi⁷.

Si l'avant-projet à l'examen se concrétise et si l'abaissement du critère d'âge produit ses effets le 1er août 2020, l'abaissement expérimental du critère d'âge est superflu. Reste par conséquent à savoir comment les deux avant-projets s'articulent.

À ce propos, le délégué a donné l'explication suivante:

"Er wordt geen voorafname gedaan op de eindbeslissing van de wetgever omtrent de verlaging van de leeftijdsgrens. Het voorontwerp betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium is nog niet in werking getreden waardoor er ook geen rekening werd gehouden met dit voorontwerp bij het opstellen van het voorontwerp betreffende de deelname van rechthebbende aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt".

Si l'avant-projet soumis pour avis se concrétise, l'avant-projet 67.976/3 devra s'aligner sur celui-ci. Si l'avant-projet 67.976/3 est adopté à une date antérieure à celle de l'avant-projet à l'examen, l'avant-projet 67.976/3 devra alors être modifié ultérieurement afin de s'accorder avec l'avant-projet à l'examen.

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

8. Un intitulé doit être clair, précis, complet et concis⁸.

L'intitulé de l'avant-projet à l'examen indique certes sur le fond de quoi il s'agit, mais il n'en ressort pas qu'il s'agit d'une loi modificative. Vu sous cet angle, l'intitulé n'est pas précis. L'intitulé suivant est suggéré:

⁷ Avis C.E. n° 67.976/3 du 22 octobre 2020 sur un avant-projet de loi «relative à la participation des bénéficiaires des allocations de remplacement de revenus et d'allocations d'intégration à des projets temporaires visant à favoriser leur insertion dans le marché du travail».

⁸ *Principes de technique législative* & *Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, n° 14, à consulter sur le site Internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be).

tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt"

7. Aan de afdeling Wetgeving is ook een voorontwerp van wet (hierna: voorontwerp 67.976/3) om advies voorgelegd waarin bij wijze van experiment wordt voorzien in de verlaging van het leeftijdscriterium, althans voor de jonge persoon met een handicap die deelneemt aan een door een "gewestelijke" tewerkstellingsdienst of een van zijn partners georganiseerd arbeidsinschakelingsprogramma dat deel uitmaakt van een project, opgenomen in een samenwerkingsovereenkomst tussen de FOD Sociale Zekerheid en de gewestelijke tewerkstellingsdienst.⁷

Indien het voorliggende voorontwerp doorgang vindt en de verlaging van het leeftijdscriterium uitwerking krijgt op 1 augustus 2020, is de experimentele verlaging van het leeftijdscriterium overbodig. De vraag rijst derhalve hoe beide voorontwerpen zich tot elkaar verhouden.

De gemachtigde verstrekke daarover de volgende toelichting:

"Er wordt geen voorafname gedaan op de eindbeslissing van de wetgever omtrent de verlaging van de leeftijdsgrens. Het voorontwerp betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium is nog niet in werking getreden waardoor er ook geen rekening werd gehouden met dit voorontwerp bij het opstellen van het voorontwerp betreffende de deelname van rechthebbende aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt."

Indien het om advies voorgelegde voorontwerp doorgang vindt, zal het voorontwerp 67.976/3 hierop moeten worden afgestemd. Indien het voorontwerp 67.976/3 op een vroeger tijdstip zou worden aangenomen dan het voorliggende voorontwerp, dan zal het voorontwerp 67.976/3 op een later tijdstip moeten worden gewijzigd om die regeling in overeenstemming te brengen met het voorliggende voorontwerp.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

8. Een opschrift moet duidelijk, nauwkeurig, volledig en beknopt zijn.⁸

Het opschrift van het voorliggende voorontwerp geeft weliswaar inhoudelijk aan waarover het gaat, maar daaruit blijkt niet dat het om een wijzigende wet gaat. In die zin is het opschrift niet nauwkeurig. Het volgende opschrift wordt ter overweging gegeven:

⁷ Adv.RvS nr. 67.976/3 van 22 oktober 2020 over een voorontwerp van wet "betreffende de deelname van rechthebbenden op een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming aan tijdelijke projecten ter bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt".

⁸ *Beginselen van de wetgevingstechniek – Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, nr. 14, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

“loi modifiant la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, concernant l’adaptation du critère d’âge de 21 à 18 ans”.

Article 3

9. Cet article vise à compléter l’article 2 de la loi du 27 février 1987 par un nouveau paragraphe, qui s’énonce comme suit:

“§ 4. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, dans les conditions fixées par Lui, en application de la présente loi, assortir de conditions supplémentaires le critère d’âge prévu au présent article”⁹ 9.

Alors que, par l’article 2 de la loi en projet, le législateur fait passer de 21 à 18 ans l’âge requis pour bénéficier de l’allocation de remplacement de revenus ou de l’allocation d’intégration (article 2 de l’avant-projet) et justifie également dans l’exposé des motifs ce choix de l’âge minimal de 18 ans au regard du principe d’égalité, le nouveau paragraphe en projet donne parallèlement au Roi la possibilité tendant à “assortir de conditions supplémentaires” le critère d’âge.

Indépendamment de la question de savoir si cette délégation est compatible avec le principe de légalité consacré à l’article 23 de la Constitution, le Conseil d’État n’aperçoit pas comment le Roi pourrait concrétiser cette délégation sans porter atteinte, d’une manière ou d’une autre, à l’approche choisie par le législateur, à savoir étendre l’ouverture du droit au bénéfice de l’allocation de remplacement de revenus ou de l’allocation d’intégration à toute personne âgée entre 18 et 21 ans, ce qui, selon le législateur, s’impose au regard du principe d’égalité.

En outre, on n’aperçoit pas clairement quelles pourraient être ces “conditions supplémentaires [assorties au] critère d’âge”. Si l’on envisage malgré tout pareils critères supplémentaires, le choix de les mettre en œuvre doit pouvoir être justifié au regard du principe constitutionnel d’égalité et de non-discrimination.

Article 4

10. Selon l’exposé des motifs, l’adaptation du critère d’âge est d’application à partir du 1er août 2020 et il sera appliqué “aux demandes introduites à partir [du 1er août 2020]”. Il est encore ajouté ce qui suit:

“Le service procédera à la révision d’office des dossiers des personnes handicapées dont la demande a été introduite avant le 1er août 2020, mais dont le traitement et la décision sont postérieurs au 1er août 2020 et pour lesquels la révision du critère d’âge a une influence favorable sur le droit à une allocation”.

⁹ Dans la disposition en projet, le segment de phrase “dans les conditions fixées par Lui, en application de la présente loi,” est en tout état de cause superflu.

“wet tot wijziging van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium van 21 naar 18 jaar”.

Artikel 3

9. Dit artikel strekt ertoe artikel 2 van de wet van 27 februari 1987 aan te vullen met een nieuwe paragraaf, die luidt:

“§ 4. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder de door Hem gestelde voorwaarden, in toepassing van deze wet, bijkomende voorwaarden koppelen aan het leeftijdscriterium dat in dit artikel wordt bepaald.”⁹

Terwijl de wetgever met artikel 2 van de ontworpen wet de leeftijd om de inkomensvervangende tegemoetkoming of de integratietegemoetkoming te genieten verlaagt van 21 tot 18 jaar (artikel 2 van het voorontwerp) en die keuze voor de minimumleeftijd van 18 jaar in de memorie van toelichting ook verantwoordt in het licht van het gelijkheidsbeginsel, wordt met de ontworpen nieuwe paragraaf tegelijk aan de Koning de mogelijkheid gegeven om aan het leeftijdscriterium “bijkomende voorwaarden [te] koppelen”.

Daargelaten de vraag of die delegatie verenigbaar is met het legaliteitsbeginsel van artikel 23 van de Grondwet, ziet de Raad van State niet hoe de Koning aan die delegatie invulling zou kunnen geven zonder op een of andere manier afbreuk te doen aan het uitgangspunt van de wetgever, namelijk het bijkomend openen van het recht om de inkomensvervangende tegemoetkoming of de integratietegemoetkoming te genieten voor al wie tussen 18 en 21 jaar is, wat volgens de wetgever geboden is in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

Bovendien is niet duidelijk welke die “bijkomende voorwaarden [ge]koppel[d] aan het leeftijdscriterium” zouden kunnen zijn. Zo men toch dergelijke bijkomende criteria voor ogen zou hebben, zal de keuze om die aan te wenden verantwoord moeten kunnen worden in het licht van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Artikel 4

10. In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de aanpassing van het nieuwe leeftijdscriterium geldt vanaf 1 augustus 2020 en dat het zal worden toegepast “voor de aanvragen die plaatsvinden vanaf [1 augustus 2020]”. Voorts wordt eraan toegevoegd:

“De dienst zal de dossiers van de personen met een handicap, waarvan de aanvraag voor 1 augustus 2020 plaatsvond maar van wie de aanvraag behandeld en beslist werd na 1 augustus 2020 en het gewijzigde leeftijdscriterium een positieve invloed heeft op het recht op een tegemoetkoming, ambtshalve herzien.”

⁹ In de ontworpen bepaling is het zinsdeel “onder de door Hem gestelde voorwaarden, in toepassing van deze wet,” in elk geval overbodig.

Cette révision d'office n'est pas réglée dans les dispositions en projet. Toutefois, l'article 17 de la loi du 11 avril 1995 «visant à instituer 'la charte' de l'assuré social' emporte l'obligation de remplacer d'initiative les décisions entachées d'une erreur de droit ou matérielle par une nouvelle décision¹⁰.

Ce principe s'applique également aux demandes introduites avant le 1er août 2020 et qui ont également fait l'objet d'une décision avant cette date, et pour lesquelles le critère d'âge modifié a une influence favorable. L'obligation de révision d'office s'applique donc également à ces cas; une déclaration contraire dans l'exposé des motifs ne peut y porter atteinte.

Il est du reste recommandé de prévoir également une disposition transitoire, permettant aux ayants-droit d'introduire une nouvelle demande sur la base des conditions modifiées. C'est ce qu'a confirmé le délégué:

“Het is inderdaad noodzakelijk om [in] een overgangsmaatregel (...) te voorzien voor deze groep van personen. Dit zou kunnen door een afwijking van art 14 van het KB van 22 mei 2003. (Het recht op de tegemoetkoming gaat in op de eerste dag van de maand volgend op die in de loop waarvan de aanvrager voldoet aan de voorwaarden bepaald bij de wet en ten vroegste de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de indiening van de aanvraag.) Voor [deze] doelgroep zou de laatste zin vervangen worden door «ten vroegste op 1 augustus 2020».

Of wordt de voorkeur gegeven aan een overgangsmaatregel die wordt opgenomen in de wet?

De overgangsmaatregel zou van toepassing zijn gedurende de 3 maanden die volgen op de goedkeuringsdatum van de wet”.

Les auteurs de l'avant-projet devront en effet veiller à ce que les règles d'exécution prévoient une dérogation permettant que le droit puisse déjà commencer à courir avant la date de la demande pour les personnes qui remplissent les nouvelles conditions d'âge antérieurement à la publication du nouveau critère d'âge fixé par la loi et qui introduisent une demande dans un délai déterminé après cette date.

*

Le greffier,

Annemie GOOSENS

Le président,

Jo BAERT

¹⁰ En vertu de l'article 2, alinéa 1er, 1°, e), de la loi, ses dispositions s'appliquent également aux allocations aux personnes handicapées.

Deze ambtshalve herziening wordt niet geregeld in de ontworpen bepalingen. Artikel 17 van de wet van 11 april 1995 “tot invoering van het ‘handvest’ van de sociaal verzekerde’ houdt evenwel de verplichting in om beslissingen die door een juridische of materiële vergissing zijn aangetast, op eigen initiatief te vervangen door een nieuwe beslissing.¹⁰

Dat geldt ook voor aanvragen die voor 1 augustus 2020 zijn gedaan en waarover eveneens voor die datum een beslissing is genomen, en waarop het gewijzigde leeftijdscriterium een positieve invloed heeft. De verplichting tot ambtshalve herziening geldt dus ook voor die gevallen; een andersluidende verklaring in de memorie van toelichting kan daar geen afbreuk aan doen.

Overigens verdient het aanbeveling ook te voorzien in een overgangsbepaling, waarbij de rechthebbenden de mogelijkheid krijgen om een nieuwe aanvraag te doen op basis van de gewijzigde voorwaarden. De gemachtigde beaamde dit:

“Het is inderdaad noodzakelijk om [in] een overgangsmaatregel (...) te voorzien voor deze groep van personen. Dit zou kunnen door een afwijking van art 14 van het KB van 22 mei 2003. (Het recht op de tegemoetkoming gaat in op de eerste dag van de maand volgend op die in de loop waarvan de aanvrager voldoet aan de voorwaarden bepaald bij de wet en ten vroegste de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de indiening van de aanvraag.) Voor [deze] doelgroep zou de laatste zin vervangen worden door “ten vroegste op 1 augustus 2020”.

Of wordt de voorkeur gegeven aan een overgangsmaatregel die wordt opgenomen in de wet?

De overgangsmaatregel zou van toepassing zijn gedurende de 3 maanden die volgen op de goedkeuringsdatum van de wet.”

De stellers van het voorontwerp dienen er inderdaad over te waken dat in de uitvoeringsregeling in een afwijking wordt voorzien die het mogelijk maakt dat voor personen die aan de nieuwe leeftijdsvoorwaarden voldoen voor de bekendmaking van het nieuwe bij wet vastgelegde leeftijdscriterium, en die binnen een bepaalde periode na die datum een aanvraag indienen, het recht reeds kan ingaan vóór de datum van de aanvraag.

*

De griffier,

Annemie GOOSENS

De voorzitter,

Jo BAERT

¹⁰ Krachtens artikel 2, eerste lid, 1°, e), van de wet gelden de bepalingen ervan ook voor de tegemoetkomingen aan personen met een handicap.

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de la ministre chargée des Personnes handicapées,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

La ministre chargée des Personnes handicapées est chargée de présenter, en notre nom, à la Chambre des représentants, le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

1° Dans les articles 2, 3, 4, 24 et 27 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, le nombre "21" est chaque fois remplacé par le nombre "18".

2° Dans l'article 3 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, les mots "vingt et un" sont chaque fois remplacés par le mot "dix-huit".

Art. 3

La présente loi produit ses effets le 1er août 2020.

Donné à Bruxelles, le 25 novembre 2020

PHILIPPE

PAR LE ROI:

La ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris,

Karine LALIEUX

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister belast met Personen met een beperking,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister belast met Personen met een beperking is ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

1° In artikel 2, 3, 4, 24 en 27 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap wordt het getal "21" vervangen door het getal "18".

2° In artikel 3 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan personen met een handicap wordt het woord "eenentwintig" vervangen door het woord "achttien".

Art. 3

Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 augustus 2020.

Gegeven te Brussel, 25 november 2020

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een beperking, Armoedebestrijding en Beliris,

Karine LALIEUX

<u>Coordination des articles</u>	
Loi du 27 FEVRIER 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées	
Texte de base	Texte adapté au projet
[...]	[...]
Art. 2. § 1er. L'allocation de remplacement de revenus est accordée à la personne handicapée qui est âgée d'au moins 21 ans et qui, au moment de l'introduction de la demande, est âgée de moins de 65 ans, dont il est établi que l'état physique ou psychique a réduit sa capacité de gain à un tiers ou moins de ce qu'une personne valide est en mesure de gagner en exerçant une profession sur le marché général du travail. Le marché général du travail ne comprend pas les entreprises de travail adapté. § 2. L'allocation d'intégration est accordée à la personne handicapée qui, au moment de l'introduction de la demande, est âgée d'au moins 21 ans et de moins de 65 ans, dont le manque ou la réduction d'autonomie est établi. § 3. L'allocation pour l'aide aux personnes âgées est accordée à la personne handicapée âgée d'au moins 65 ans dont le manque ou la réduction d'autonomie est établi. L'allocation pour l'aide aux personnes âgées n'est pas accordée à la personne handicapée qui bénéficie d'une allocation de remplacement de revenus ou d'une allocation d'intégration.	Art. 2. § 1er. L'allocation de remplacement de revenus est accordée à la personne handicapée qui est âgée d'au moins 18 ans et qui, au moment de l'introduction de la demande, est âgée de moins de 65 ans, dont il est établi que l'état physique ou psychique a réduit sa capacité de gain à un tiers ou moins de ce qu'une personne valide est en mesure de gagner en exerçant une profession sur le marché général du travail. Le marché général du travail ne comprend pas les entreprises de travail adapté. § 2. L'allocation d'intégration est accordée à la personne handicapée qui, au moment de l'introduction de la demande, est âgée d'au moins 18 ans et de moins de 65 ans, dont le manque ou la réduction d'autonomie est établi. § 3. L'allocation pour l'aide aux personnes âgées est accordée à la personne handicapée âgée d'au moins 65 ans dont le manque ou la réduction d'autonomie est établi. L'allocation pour l'aide aux personnes âgées n'est pas accordée à la personne handicapée qui bénéficie d'une allocation de remplacement de revenus ou d'une allocation d'intégration.
[...]	[...]
Art. 3. (Est assimilé à (une personne handicapée) de vingt et un ans, (la personne handicapée âgée) de moins de vingt et un ans qui est ou a été mariée ou qui a un ou plusieurs enfants à charge.) Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par "enfants à charge". (Est également assimilé à (une personne handicapée) de vingt et un ans, (la personne handicapée âgée) de moins de 21 ans dont il est établi que le handicap est survenu après qu'elle ait cessé d'être ayant droit aux prestations familiales.)	Art. 3. (Est assimilé à (une personne handicapée) de dix-huit ans, (la personne handicapée âgée) de moins de dix-huit ans qui est ou a été mariée ou qui a un ou plusieurs enfants à charge.) Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par "enfants à charge". (Est également assimilé à (une personne handicapée) de dix-huit, (la personne handicapée âgée) de moins de 18 ans dont il est établi que le handicap est survenu après qu'elle ait cessé d'être ayant droit aux prestations familiales.)
[...]	[...]
Art. 4. § 1er. Les allocations visées à l'article 1er ne peuvent être octroyées qu'à une personne qui a sa résidence réelle en Belgique et qui est : 1° Belge; 2° ressortissante d'un pays membre de l'Union	Art. 4. § 1er. Les allocations visées à l'article 1er ne peuvent être octroyées qu'à une personne qui a sa résidence réelle en Belgique et qui est : 1° Belge; 2° ressortissante d'un pays membre de l'Union

européenne; 3° Marocaine, Algérienne, ou Tunisienne qui satisfait aux conditions du Règlement (CEE) n° 1408 du 14 juin 1971 du Conseil des Communautés européennes relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés, aux travailleurs non salariés ainsi qu'aux membres de leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté; 4° apatride qui tombe sous l'application de la Convention relative au statut des apatrides, signée à New York le 28 septembre 1954 et approuvée par la loi du 12 mai 1960; 5° réfugiée visée à l'article 49 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers; 6° exclue des catégories définies aux 1° à 5°, mais qui a bénéficié jusqu'à l'âge de 21 ans de la majoration de l'allocation familiale prévue à l'article 47, § 1er, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés ou à l'article 20, § 2, de l'arrêté royal du 8 avril 1976 établissant le régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants. § 2. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, aux conditions qu'il fixe, étendre l'application de la présente loi à d'autres catégories de personnes que celles visées au paragraphe premier qui ont leur résidence réelle en Belgique. § 3. Le Roi détermine, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, ce qu'il faut entendre par résidence réelle pour l'application de la présente loi. § 4. Si une personne à laquelle une allocation visée à l'article 1er a été octroyée ne satisfait plus aux conditions visées aux § 1er ou § 2, le droit à cette allocation est supprimé. Lorsqu'elle satisfait à nouveau à ces conditions, elle peut introduire une nouvelle demande. § 5. Le Roi peut fixer la manière dont est opéré le contrôle du respect de cet article.	européenne; 3° Marocaine, Algérienne, ou Tunisienne qui satisfait aux conditions du Règlement (CEE) n° 1408 du 14 juin 1971 du Conseil des Communautés européennes relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés, aux travailleurs non salariés ainsi qu'aux membres de leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté; 4° apatride qui tombe sous l'application de la Convention relative au statut des apatrides, signée à New York le 28 septembre 1954 et approuvée par la loi du 12 mai 1960; 5° réfugiée visée à l'article 49 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers; 6° exclue des catégories définies aux 1° à 5°, mais qui a bénéficié jusqu'à l'âge de 18 ans de la majoration de l'allocation familiale prévue à l'article 47, § 1er, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés ou à l'article 20, § 2, de l'arrêté royal du 8 avril 1976 établissant le régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants. § 2. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, aux conditions qu'il fixe, étendre l'application de la présente loi à d'autres catégories de personnes que celles visées au paragraphe premier qui ont leur résidence réelle en Belgique. § 3. Le Roi détermine, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, ce qu'il faut entendre par résidence réelle pour l'application de la présente loi. § 4. Si une personne à laquelle une allocation visée à l'article 1er a été octroyée ne satisfait plus aux conditions visées aux § 1er ou § 2, le droit à cette allocation est supprimé. Lorsqu'elle satisfait à nouveau à ces conditions, elle peut introduire une nouvelle demande. § 5. Le Roi peut fixer la manière dont est opéré le contrôle du respect de cet article.
[...]	[...]
Art. 24. L'article 47, premier alinéa, des mêmes lois, tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi reste d'application en faveur des enfants handicapés qui ont au moins 21 ans à la date d'entrée en vigueur de cette loi.	Art. 24. L'article 47, premier alinéa, des mêmes lois, tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi reste d'application en faveur des enfants handicapés qui ont au moins 18 ans à la date d'entrée en vigueur de cette loi.
[...]	[...]
Art. 27. L'article 63 des mêmes lois tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi, reste d'application en faveur des enfants handicapés	Art. 27. L'article 63 des mêmes lois tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi, reste d'application en faveur des enfants handicapés

bénéficiaires d'allocations familiales âgés d'au moins 21 ans à la date de l'entrée en vigueur de cette loi.	bénéficiaires d'allocations familiales âgés d'au moins 18 ans à la date de l'entrée en vigueur de cette loi.
[...]	[...]

<u>Coördinatie van de artikelen</u>	
Wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap	
Basistekst	Tekst aangepast aan het wetsontwerp
[...]	[...]
Art. 2. § 1. De inkomensvervangende tegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 21 jaar is en op het ogenblik van het indienen van de aanvraag minder dan 65 jaar is, van wie is vastgesteld dat zijn lichamelijke of psychische toestand zijn verdienvermogen heeft verminderd tot een derde of minder van wat een gezonde persoon door het uitoefenen van een beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen. De algemene arbeidsmarkt omvat niet de beschutte tewerkstelling. § 2. De integratietegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 21 jaar is en op het ogenblik van het indienen van de aanvraag minder dan 65 jaar is, van wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld. § 3. De tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 65 jaar oud is en van wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld. De tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt niet toegekend aan de persoon met een handicap die een inkomensvervangende of een integratietegemoetkoming geniet.	Art. 2. § 1. De inkomensvervangende tegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 18 jaar is en op het ogenblik van het indienen van de aanvraag minder dan 65 jaar is, van wie is vastgesteld dat zijn lichamelijke of psychische toestand zijn verdienvermogen heeft verminderd tot een derde of minder van wat een gezonde persoon door het uitoefenen van een beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen. De algemene arbeidsmarkt omvat niet de beschutte tewerkstelling. § 2. De integratietegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 18 jaar is en op het ogenblik van het indienen van de aanvraag minder dan 65 jaar is, van wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld. § 3. De tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt toegekend aan de persoon met een handicap die ten minste 65 jaar oud is en van wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld. De tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt niet toegekend aan de persoon met een handicap die een inkomensvervangende of een integratietegemoetkoming geniet.
Art. 3. (Met een (persoon met een handicap) van eenentwintig jaar wordt gelijkgesteld, de (persoon met een handicap) van minder dan eenentwintig jaar die gehuwd is of was of die één of meer kinderen ten laste heeft.) De Koning bepaalt wat onder "kinderen ten laste" moet worden verstaan. (Met een (persoon met een handicap) van eenentwintig jaar wordt eveneens gelijkgesteld, de gehandicapte van minder dan 21 jaar waarvan is vastgesteld dat de handicap ontstaan is nadat hij opgehouden heeft rechtgevend te zijn op gezinsbijslagen)	Art. 3. (Met een (persoon met een handicap) van achtien jaar wordt gelijkgesteld, de (persoon met een handicap) van minder dan achtien jaar die gehuwd is of was of die één of meer kinderen ten laste heeft.) De Koning bepaalt wat onder "kinderen ten laste" moet worden verstaan. (Met een (persoon met een handicap) van achtien jaar wordt eveneens gelijkgesteld, de gehandicapte van minder dan 18 jaar waarvan is vastgesteld dat de handicap ontstaan is nadat hij opgehouden heeft rechtgevend te zijn op gezinsbijslagen)
Art. 4. § 1. De tegemoetkomingen bedoeld in artikel 1 kunnen enkel toegekend worden aan een persoon die zijn werkelijke verblijfplaats in België heeft en die :	Art. 4. § 1. De tegemoetkomingen bedoeld in artikel 1 kunnen enkel toegekend worden aan een persoon die zijn werkelijke verblijfplaats in België heeft en die :

1° Belg is; 2° onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie; 3° Marokkaan, Algerijn of Tunesiër is en die voldoet aan de voorwaarden van de Verordening (EEG) nr. 1408 van 14 juni 1971 van de Raad van de Europese gemeenschappen betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen; 4° staatloos is en die onder de toepassing valt van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend in New York op 28 september 1954 en goedgekeurd door de wet van 12 mei 1960; 5° vluchteling is zoals bedoeld in artikel 49 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; 6° niet tot de in 1° tot 5° bepaalde categorieën behoort, maar die tot 21 jaar de verhoging van de kinderbijslag genoten heeft, bedoeld in artikel 47, § 1, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders of in artikel 20, § 2, van het koninklijk besluit van 8 april 1976 houdende regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen. § 2. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad toepassing van deze wet, onder de door Hem gestelde voorwaarden, uitbreiden tot andere categorieën van personen dan deze beoogd in § 1 die hun werkelijke verblijfplaats in België hebben. § 3. De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wat voor de toepassing van deze wet onder werkelijke verblijfplaats moet worden verstaan. § 4. Indien een persoon aan wie een tegemoetkoming bedoeld in artikel 1 werd toegekend niet meer voldoet aan de voorwaarden bedoeld in § 1 of § 2, dan wordt zijn recht op deze tegemoetkoming afgeschaft. Wanneer hij opnieuw voldoet aan deze voorwaarden, dan kan hij een nieuwe aanvraag indienen. § 5. De Koning kan de wijze bepalen waarop wordt toegezien op de naleving van dit artikel.	1° Belg is; 2° onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie; 3° Marokkaan, Algerijn of Tunesiër is en die voldoet aan de voorwaarden van de Verordening (EEG) nr. 1408 van 14 juni 1971 van de Raad van de Europese gemeenschappen betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen; 4° staatloos is en die onder de toepassing valt van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend in New York op 28 september 1954 en goedgekeurd door de wet van 12 mei 1960; 5° vluchteling is zoals bedoeld in artikel 49 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; 6° niet tot de in 1° tot 5° bepaalde categorieën behoort, maar die tot 18 jaar de verhoging van de kinderbijslag genoten heeft, bedoeld in artikel 47, § 1, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders of in artikel 20, § 2, van het koninklijk besluit van 8 april 1976 houdende regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen. § 2. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad toepassing van deze wet, onder de door Hem gestelde voorwaarden, uitbreiden tot andere categorieën van personen dan deze beoogd in § 1 die hun werkelijke verblijfplaats in België hebben. § 3. De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wat voor de toepassing van deze wet onder werkelijke verblijfplaats moet worden verstaan. § 4. Indien een persoon aan wie een tegemoetkoming bedoeld in artikel 1 werd toegekend niet meer voldoet aan de voorwaarden bedoeld in § 1 of § 2, dan wordt zijn recht op deze tegemoetkoming afgeschaft. Wanneer hij opnieuw voldoet aan deze voorwaarden, dan kan hij een nieuwe aanvraag indienen. § 5. De Koning kan de wijze bepalen waarop wordt toegezien op de naleving van dit artikel.
[...]	[...]
Art. 24. Artikel 47, eerste lid, van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de gehandicapte kinderen die ten minste 21 jaar oud zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.	Art. 24. Artikel 47, eerste lid, van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de gehandicapte kinderen die ten minste 18 jaar oud zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.

[...]	[...]
Art. 27. Artikel 63 van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de op kinderbijslag rechtgevende gehandicapte kinderen die ten minste 21 jaar zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.	Art. 27. Artikel 63 van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de op kinderbijslag rechtgevende gehandicapte kinderen die ten minste 18 jaar zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.
[...]	[...]

Avis n° 2020/18 du Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées (CSNPH) relatif à l'avant-projet de loi relatif à l'adaptation du critère d'âge de 21 à 18 ans pour l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration, rendu en séance plénière du 21/09/2020.

Avis rendu à la demande de Madame Muylle, Ministre de l'Emploi chargée des Personnes handicapées, par son courrier électronique du 3 septembre 2020.

1. OBJET

La Cour constitutionnelle a jugé discriminatoire la condition selon laquelle une personne handicapée majeure doit avoir 21 ans pour pouvoir percevoir une allocation de remplacement de revenus (ARR) ou une allocation d'intégration (AI). Le critère d'âge doit être abaissé à 18 ans. L'avant-projet de loi a pour but d'appliquer l'arrêt de la Cour constitutionnelle.

2. ANALYSE

1) L'arrêt du 9 juillet 2020 de la Cour constitutionnelle

Dans son arrêt du 9 juillet 2020, la Cour constitutionnelle a répondu à une question préjudicielle concernant l'article 2 de la loi du 27 février 1987 relatif aux allocations aux personnes handicapées et a stipulé que le critère d'âge actuellement fixé à 21 ans était anticonstitutionnel.

Premièrement, les raisons qui justifiaient en 1987 la fixation du critère d'âge à 21 ans ne sont aujourd'hui plus pertinentes au vu des évolutions qui ont eu lieu depuis lors, et notamment du fait que la majorité légale et l'âge minimal pour le droit à l'intégration sociale sont aujourd'hui fixés à 18 ans.

La Cour est d'avis que la cohérence avec le régime des allocations familiales supplémentaires, applicable jusqu'à 21 ans, ne constitue pas un argument suffisant pour justifier le maintien du critère d'âge de 21 ans. Depuis la

sixième réforme de l'État, le législateur fédéral n'est plus compétent en cette matière et les Communautés sont libres d'adapter leur politique à une révision du critère d'âge précité.

Enfin, la Cour a jugé que l'objectif qui consiste à inciter les personnes handicapées à poursuivre leur scolarité le plus longtemps possible est certainement légitime, mais que le critère d'âge de 21 ans n'est pas pertinent pour atteindre cet objectif.

Par conséquent, le fait que l'âge minimal pour l'octroi d'une ARR et d'une AI aux personnes handicapées majeures soit fixé à 21 ans est contraire aux articles 10 et 11 de la Constitution.

2) L'avant-projet de loi

L'avant-projet de loi vise à appliquer l'arrêt de la Cour constitutionnelle.

L'article 2 de l'avant-projet abaisse le critère d'âge de 21 ans à 18 ans.

L'article 3 prévoit que le Roi peut assortir de conditions supplémentaires le critère d'âge.

L'article 4 prévoit que la modification légale produit ses effets le 1er août 2020. D'après l'exposé des motifs, « cette date correspond au premier jour du mois suivant la réponse de la Cour constitutionnelle à la question préjudicielle dans son arrêt du 9 juillet 2020. Ce choix répond à la préoccupation de maintenir un juste équilibre entre la nécessité de remédier au plus tôt à une situation jugée contraire à la Constitution et le souci de veiller à assurer la sécurité juridique des situations existantes et de tenir compte des attentes créées auprès des personnes concernées. » D'après la demande d'avis au CSNPH, la personne handicapée pourra demander une révision de son dossier si la demande a eu lieu avant le 1er août 2020 mais que sa demande a été traitée et décidée après le 1er août 2020 et que le critère d'âge modifié a un impact positif sur ses droits.

Les trois exceptions qui s'appliquaient pour assimiler une personne à une personne de 21 ans continuent de s'appliquer aux moins de 18 ans :

1. Être ou avoir été marié ;
2. Avoir un ou plusieurs enfants à charge ;
3. Le handicap est survenu après la suppression du droit aux allocations familiales.

L'exposé des motifs stipule également qu'il relève de la compétence des Communautés de tenir compte de cette révision de la loi dans le cadre de l'octroi des allocations familiales (supplémentaires) qui peuvent pour l'instant être octroyées jusqu'à l'âge de 21 ans.

3. **AVIS**

Le CSNPH prend acte de l'arrêt de la Cour constitutionnelle et comprend les arguments de la Cour.

Cependant, le CSNPH se pose beaucoup de questions sur l'avant-projet de loi.

Actuellement, les Communautés et Régions compétentes octroient les allocations familiales supplémentaires (AFS) pour cause de handicap jusqu'à l'âge de 21 ans. L'exposé des motifs stipule également qu'« il relève de la compétence des Communautés de tenir compte de cette révision de la loi dans le cadre de l'octroi des allocations familiales (supplémentaires) qui peuvent pour l'instant être octroyées jusqu'à l'âge de 21 ans ». Les entités fédérées compétentes ont-elles ou sont-elles sur le point d'adapter leurs législations ? Le CSNPH n'a aucune vue sur l'état d'avancement des discussions entre l'Etat fédéral et les entités fédérées, ou au sein des entités fédérées-mêmes. Une articulation structurée et planifiée avant l'entrée en vigueur du texte aurait été plus sécurisante.

Le CSNPH constate que l'avant-projet de loi prévoit que la loi produira ses effets au 1er août 2020. Qu'en est-il actuellement concrètement ? Les équipes qui traitent les demandes ont-elles bien été averties que si une personne, dont l'âge se situe entre 18 ans et 21 ans, introduit une demande d'ARR/AI, sa demande ne peut pas être rejetée sur base du critère d'âge ?

L'article 3 de l'avant-projet prévoit que le Roi peut assortir de conditions supplémentaires le critère d'âge. Cette disposition est très vague. De quels types de conditions s'agit-il ? S'agit-il d'une règle anti-cumul de revenus ? Un projet d'arrêté royal est-il prévu prochainement ? Si oui, il est difficile pour le CSNPH de se prononcer sur cet avant-projet de loi, ne sachant pas quelles dispositions pourraient être prises dans un projet d'arrêté royal.

Si en fonction de la situation familiale, la situation administrative ou la situation médicale, le régime des allocations familiales supplémentaires s'avère plus intéressant, la personne pourra-t-elle continuer à en bénéficier jusqu'à 21 ans ? L'administration procédera-t-elle à un calcul des deux possibilités et choisira-t-elle la situation la plus avantageuse ?

Le 6 avril, la loi du 26 mars 2020 modifiant du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées et l'arrêté royal du 22 mai 2003 relatif à la procédure concernant le traitement des dossiers en matière des allocations aux personnes handicapées, en vue de permettre l'octroi automatique d'allocations a été publiée au Moniteur belge. Cette loi doit entrer en vigueur au plus tard le 01/01/2021. L'objectif de cette modification est de lancer automatiquement la procédure d'obtention d'une allocation de remplacement de revenus et/ou d'une allocation d'intégration pour les enfants qui ont droit à des AFS jusqu'à l'âge de 21 ans, même s'ils n'ont pas fait la demande de l'ARR et/ou de l'AI eux-mêmes. Cette procédure sera-t-elle appliquée automatiquement aux enfants bénéficiant d'AFS qui atteignent l'âge de 18 ans ?

Le CSNPH se demande également ce qu'il en est pour les enfants qui ont atteint l'âge de 18 ans avant le 1er août 2020 et qui n'ont pas encore atteint l'âge de 21 ans. Leur droit à l'ARR/AI sera-t-il examiné automatiquement, en application de la loi du 26 mars 2020 ?

En ce qui concerne les soins de santé, les parents d'un enfant bénéficiant d'une AFS peuvent obtenir l'intervention majorée. Qu'en est-il si l'enfant reçoit une ARR et/ou une AI ? En ce qui concerne le « maximum à facturer » (MAF), l'ARR et l'AI du jeune seront-elles prises en compte dans les revenus du ménage ?

D'une manière plus générale, l'enfant restera-t-il à charge de ses parents en matière de soins de santé ?

Actuellement, beaucoup de parents demandent des mesures de protection judiciaire à partir de l'âge de 21 ans, quand le jeune perçoit une ARR et/ou une AI. Ces mesures devront dès lors être demandées à 18 ans, dès que le jeune perçoit ces allocations, si le handicap du jeune le nécessite.

Le CSNPH n'a pas la prétention d'être exhaustif : un grand nombre de droits dérivés seront fort probablement impactés par la présente modification. Le CSNPH demande un screening de toutes les législations fédérales qui intègrent actuellement le critère de la reconnaissance du handicap. Le CSNPH recommande fortement de réaliser cette analyse de manière interfédérale, compte tenu de la répartition des compétences handicap entre tous les niveaux de pouvoirs.

4. AVIS TRANSMIS

- ❑ Pour suite utile à Madame Muylle, Ministre de l'Emploi, chargée des Personnes handicapées
- ❑ Pour suite utile, à Madame De Block, Ministre des Affaires sociales
- ❑ Pour suite utile, à Monsieur De Croo, Ministre des Finances
- ❑ Pour suite utile, à Monsieur Geens, Ministre de la Justice
- ❑ Pour information à Madame Wilmès, Première Ministre
- ❑ Pour information à Unia
- ❑ Pour information au Mécanisme de Coordination de l'UNCRPD

Pour le CSNPH,

Gisèle Marlière
Présidente

Advies nr. 2020/18 van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) over het voorontwerp van wet betreffende de aanpassing van het leeftijdscriterium van 21 naar 18 jaar voor de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming, uitgebracht tijdens de plenaire vergadering van 21/09/2020.

Advies op verzoek van mevrouw Muylle, Minister van Werk, belast met Personen met een beperking, ontvangen per e-mail van 3 september 2020.

1. ONDERWERP

Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de voorwaarde dat een meerderjarige persoon met een handicap 21 jaar moet zijn om een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) of een integratietegemoetkoming (IT) te kunnen ontvangen, discriminerend is. Het leeftijdscriterium moet worden verlaagd tot 18 jaar. Het wetsontwerp heeft tot doel de uitspraak van het Grondwettelijk Hof ten uitvoer te leggen.

2. ANALYSE

1) De uitspraak van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2020

In zijn arrest van 9 juli 2020 heeft het Grondwettelijk Hof geantwoord op een prejudiciële vraag met betrekking tot artikel 2 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap en heeft het bepaald dat het leeftijdscriterium dat momenteel op 21 jaar is vastgesteld, ongrondwettelijk is.

Ten eerste zijn de redenen die de vaststelling van het leeftijdscriterium op 21 jaar rechtvaardigden in 1987 vandaag de dag niet meer relevant gezien de ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan, met name het feit

dat de wettelijke meerderjarigheid en de minimumleeftijd voor het recht op maatschappelijke integratie nu op 18 jaar zijn vastgesteld.

Het Hof is van oordeel dat de samenhang met het stelsel van de verhoogde kinderbijslag, dat tot de leeftijd van 21 jaar van toepassing is, geen voldoende argument is om de handhaving van het leeftijdscriterium van 21 jaar te rechtvaardigen. Sinds de zesde staatshervorming is de federale wetgever niet meer bevoegd in deze materie en staat het de Gemeenschappen vrij hun beleid al dan niet aan te passen aan een herziening van bovengenoemd leeftijdscriterium.

Ten slotte oordeelt het Hof dat de doelstelling om personen met een handicap aan te moedigen zo lang mogelijk onderwijs te volgen zeker legitiem is, maar dat het leeftijdscriterium van 21 jaar voor deze doelstelling niet relevant is.

Daarom is de minimumleeftijd van 21 jaar voor de toekenning van een IVT en een IT aan personen met een handicap in strijd met artikel 10 en 11 van de Grondwet.

2) Het voorontwerp van wet

Het voorontwerp van wet beoogt de uitvoering van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof.

In artikel 2 van het voorontwerp wordt het leeftijdscriterium verlaagd van 21 naar 18 jaar.

Artikel 3 bepaalt dat de Koning aanvullende voorwaarden kan stellen aan het leeftijdscriterium.

Artikel 4 bepaalt dat de wetswijziging in werking treedt op 1 augustus 2020. Volgens de memorie van toelichting is dit "de eerste dag van de maand die volgt op het antwoord van het Grondwettelijk Hof op de prejudiciële vraag in zijn arrest van 9 juli 2020. Deze keuze beantwoordt aan de bezorgdheid om een redelijk evenwicht te bewaren tussen de noodzaak om een situatie die als strijdig met de grondwet wordt beschouwd zo snel mogelijk te verhelpen en de bekommernis om de rechtszekerheid van bestaande situaties te waarborgen, rekening houdend met de verwachtingen uit hoofde van de betrokken personen." Volgens het verzoek om advies gericht aan de NHRPH kan een persoon met een handicap om een herziening van zijn of haar dossier verzoeken indien de aanvraag vóór 1 augustus 2020 is ingediend, maar de aanvraag na 1 augustus 2020 is behandeld en beslist en het gewijzigde leeftijdscriterium een positief effect heeft op zijn of haar rechten.

De drie uitzonderingen die golden voor de gelijkstelling van een persoon met een 21-jarige blijven van toepassing op personen onder de 18 jaar:

1. Getrouwd zijn of geweest zijn;
2. Een of meer kinderen ten laste hebben;
3. De handicap is ontstaan na het wegvallen van het recht op kinderbijslag.

In de memorie van toelichting wordt ook bepaald dat het tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoort om rekening te houden met deze herziening van de wet in het kader van de toekenning van (verhoogde) kinderbijslag, die vooralsnog tot de leeftijd van 21 jaar kan worden toegekend.

3. ADVIES

De NHRPH neemt kennis van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof en begrijpt de argumenten van het Hof.

De NHRPH heeft echter veel vragen over het voorontwerp van wet.

Momenteel kennen de bevoegde Gemeenschappen en Gewesten verhoogde kinderbijslag (VKB) toe op grond van een handicap tot de leeftijd van 21 jaar. In de memorie van toelichting staat ook dat "het onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen valt om rekening te houden met deze wetswijziging in het kader van de toekenning van (verhoogde) kinderbijslag die momenteel kan worden toegekend tot de leeftijd van 21 jaar". Hebben de bevoegde deelgebieden hun wetgeving aangepast of zijn zij daar mee bezig? De NHRPH heeft geen zicht op de stand van zaken van de besprekingen tussen de federale staat en de deelgebieden, of binnen de deelgebieden zelf. Een structurele en goed georganiseerde afstemming vóór het van kracht worden van de tekst was veiliger geweest.

De NHRPH stelt vast dat het voorontwerp van wet bepaalt dat de wet rechtsgevolgen heeft vanaf 1 augustus 2020. Hoe verloopt dat ondertussen in de praktijk? Zijn de teams die de aanvragen behandelen ervan op de hoogte gebracht dat, wanneer een persoon tussen 18 en 21 jaar een aanvraag voor IVT/IT indient, zijn of haar aanvraag niet kan worden verworpen op grond van het leeftijdscriterium?

Artikel 3 van het voorontwerp bepaalt dat de Koning aanvullende voorwaarden kan verbinden aan het leeftijdscriterium. Deze bepaling is zeer vaag. Over welk soort voorwaarden hebben we het? Gaat het om een regel tegen de cumulatie van inkomsten? Komt er binnenkort een ontwerp van koninklijk besluit? Als dat het geval is, is het voor de NHRPH moeilijk om zich uit te spreken over dit voorontwerp van wet, zonder te weten welke bepalingen in een ontwerp van Koninklijk Besluit zouden kunnen worden opgenomen.

Indien, afhankelijk van de familiale, administratieve of medische situatie, het stelsel van de verhoogde kinderbijslag interessanter blijkt, zal de persoon deze dan kunnen blijven ontvangen tot de leeftijd van 21 jaar? Berekent de administratie beide mogelijkheden en kiest ze de voordeligste situatie?

Op 6 april werd de wet van 26 maart 2020 tot wijziging van de wet van 27 februari 1987 betreffende tegemoetkomingen aan personen met een handicap en het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende de

procedure voor de behandeling van dossiers inzake de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, met het oog op de automatische toekenning van tegemoetkomingen, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Deze wet moet uiterlijk op 1 januari 2021 in werking treden. Het doel van deze wijziging is om automatisch de procedure te starten voor het verkrijgen van een inkomensvervangende tegemoetkoming en/of een integratietegemoetkoming voor kinderen die recht hebben op VKB tot de leeftijd van 21 jaar, ook al hebben ze de IVT en/of IT niet aangevraagd. Wordt deze procedure automatisch toegepast op kinderen die VKB krijgen en die de leeftijd van 18 jaar bereiken?

De NHRPH vraagt zich ook af hoe het zit met kinderen die 18 werden vóór 1 augustus 2020 en nog niet de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt. Zal hun recht op IVT/IT automatisch worden onderzocht in toepassing van de wet van 26 maart 2020?

Op het vlak van geneeskundige verzorging kunnen ouders van een kind met een VKB de verhoogde tegemoetkoming krijgen. Wat als het kind een IVT en/of IT ontvangt? Zullen de IVT en IT van de jongeren met betrekking tot de "maximumfactuur" (MAF) in rekening worden gebracht in het gezinsinkomen?

Meer algemeen: blijft het kind ten laste van zijn of haar ouders voor de geneeskundige verzorging?

Op dit moment vragen veel ouders om gerechtelijke beschermingsmaatregelen vanaf de leeftijd van 21 jaar, wanneer de jongere een IVT en/of IT krijgt. Deze maatregelen zullen dus op de leeftijd van 18 jaar moeten worden aangevraagd, zodra de jongere deze tegemoetkomingen ontvangt, als de handicap van de jongere dat vereist.

De NHRPH beweert niet exhaustief te zijn: een groot aantal afgeleide rechten zal hoogstwaarschijnlijk door de aangekondigde wijziging worden beïnvloed. De NHRPH roept op tot een doorlichting van alle federale wetten waarin momenteel het criterium van de erkenning van de handicap is opgenomen. De NHRPH beveelt ten eerste aan om deze analyse op interfederaal uit te voeren, gezien de verdeling van de bevoegdheden inzake handicap over de verschillende overheidsniveaus.

4. **ADVIES BEZORGD**

- ❑ Voor opvolging aan mevrouw Muylle, Minister van Werk, belast met Personen met een beperking
- ❑ Voor opvolging aan mevrouw De Block, Minister van Sociale Zaken
- ❑ Voor opvolging aan de heer De Croo, Minister van Financiën
- ❑ Voor opvolging aan de heer Geens, Minister van Justitie
- ❑ Ter info aan mevrouw Wilmès, Eerste Minister
- ❑ Ter info aan Unia
- ❑ Ter info aan het UNCRPD-coördinatiemechanisme

Voor de NHRPH,

Gisèle Marlière
Voorzitter